

МОНГОЛ УЛС
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

2018 он 07 дугаар
сарын 25 ны өдөр

Дугаар ХЭГ
1635

Улаанбаатар-12
Утас: 260817
Факс: 976-11-310011

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН
З.НАРАНТУЯА ТАНАА

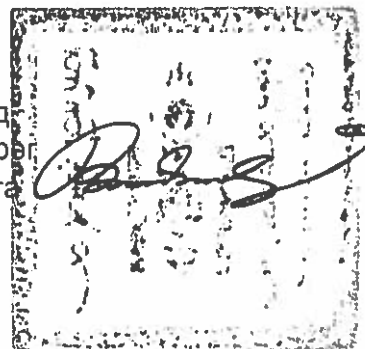
Асуулгын хариу хүргүүлэх тухай

Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хууль болон "Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030"-ын хэрэгжилт, явц байдлын талаар Монгол Улсын Ерөнхий сайдад хандаж тавьсан асуулгын хариуг төрийн захиргааны холбогдох байгууллагуудаар бэлтгүүлэн нэгтгэж, үүгээр хүргүүлж байна.

Жич: Үндэсний аудитын газраас 2018 оны 2 дугаар сард "Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт"-д нийцлийн аудит хийсэн бөгөөд тус аудитын тайлангаас дэлгэрэнгүй мэдээлэл авах боломжтой.

Хавсралт: 7 хуудас.

Монгол Улсын сайд,
Засгийн газрын Хэрэг
эрхлэх газрын дарга

Г.ЗАНДАНШАТАР

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН З.НАРАНТУЯАГААС
МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙДАД ХАНДАЖ
ТАВЬСАН АСУУЛГЫН ХАРИУ

Асуулт 1. Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулж, Засгийн газраас авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ, хийсэн ажлуудын тайлангийн талаар.

Хариулт. Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх болон "Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030"-ын хүрээнд эдийн засгийг төрөлжүүлэх, олон тулгуурт болгох чиглэлээр Засгийн газраас дараах арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэн ажиллаж байна:

1. Эдийн засгийн өсөлтийг дэмжсэн, экспортыг нэмэгдүүлэх импортыг орлох томоохон төслүүдийг эрчимжүүлэх хүрээнд:

1.1 Гол нэр төрлийн шатахууны хэрэгцээг олон улсын стандартад нийцсэн дотоодын үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүнээр бүрэн хангаж, шатахууны гадаад зах зээлээс хамааралтай байдлыг бууруулах чиглэлээр газрын тосны үйлдвэр барих төслийг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Энэ хүрээнд жилд 1.5 сая тонн газрын тос боловсруулах хүчин чадалтай үйлдвэрийг БНЭУ-ын Засгийн газрын хөнгөлөлттэй зээлийн хөрөнгөөр Дорноговь аймагт барихаар Засгийн газар шийдвэрлэсэн. Засгийн газрын зүгээс үйлдвэрийн барилгын ажлыг 2018 онд багтаан эхлүүлэхээр төлөвлөн ажиллаж байгаа бөгөөд тус үйлдвэр ашиглалтад орсноор жилд 1 тэрбум орчим ам.долларын гадагшлах урсгалыг зогсоож, шинээр 500-600 байнгын ажлын байр бий болж, импортын хараат байдлыг арилгахаар тооцоолж байна.

1.2. Барилга, хүнд үйлдвэр, эдийн засгийн суурь бүтэц болох ган бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, уул уурхай, барилга, дэд бүтцийн байгууламжийн үндсэн нэр төрлийн төмөр, ган хийцийн хэрэгцээг дотоодын үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүнээр хангах, импортын хамаарлыг бууруулах төслийг эрчимжүүлж байна. Уг ажлын хүрээнд жилд 100 мянган тонн ган арматур үйлдвэрлэх хүчин чадалтай ган, төмөрлөгийн үйлдвэрийг "Бэрэн групп" ХК нь Эрдэнэт хотод хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтаар барьж байна. Үйлдвэрийн төсөлд Хөгжлийн банкнаас 56.4 тэрбум төгрөгийн зээлийг олгохоор дэмжсэн бөгөөд тус үйлдвэр ашиглалтад орсноор ган арматурын импортын хэмжээ 30-40 хувь буурч, валютын гадагшлах урсгал багасч, барилгын гол үндсэн түүхий эдийн үнэ тогтвортой байх нөхцөл бүрдэнэ. Мөн жилд 350 мянган тонн ган бүтээгдэхүүн, үүнээс арматур 200,000 тн, төмөр утас 10,000 тн, ган бөмбөлөг 50,000 тн үйлдвэрлэх хүчин чадалтай Дарханы хар металлургийн төслийг хэрэгжүүлж байна. Төслийн хүрээнд нийт 300 сая ам.долларын хөрөнгө оруулалтыг хийгээд байгаа бөгөөд Төмөртэй, Төмөртолгойн ордуудад ил уурхай нээж шаардлагатай техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, машин механизм, дэд бүтцийн асуудлыг шийдвэрлэж, нойтон соронзон баяжуулах үйлдвэр, Төмөртэйд хуурай соронзон баяжуулах үйлдвэр, Төмөртолгойд хуурай соронзон баяжуулах үйлдвэр, Төмөртэйн ордыг цахилгаан эрчим хүчээр хангах ажлыг гүйцэтгээд байна. Төслийн хүрээнд шинээр байнгын 800 ажлын байр бий болж, ган төмөрлөгийн импортын хэмжээг 50-60 хувиар бууруулах боломж бүрдэнэ.

1.3. Зэсийн баяжмалыг боловсруулж, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх замаар экспортын хэмжээ, валютын орох урсгалыг нэмэгдүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлж байна. Энэ хүрээнд жилд 1 сая тонн зэсийн баяжмал боловсруулж, 257.2 мянган тонн катодын зэс үйлдвэрлэх хүчин чадалтай үйлдвэрийг Өмнөговь аймгийн Ханбогд суманд барьж байгуулахаар Засгийн газар шийдвэрлэсэн. Төслийн хүрээнд 1.5 тэрбум ам.долларын хөрөнгө оруулалт

хийгдэж, 500 гаруй ажлын байр шинээр бий болох тооцоо гарсан. Засгийн газраас хөрөнгө оруулагчийг сонгон шалгаруулах, холбогдох судалгаа хийх ажлуудыг хэрэгжүүлж байна.

1.4. Угсармал барилгын үйлдвэрийг хөгжүүлэх замаар барилгын материалын импортын хэмжээ болон барилгын салбарын өртөг, зардлыг бууруулах арга хэмжээг авч байна. Энэ хүрээнд жилд 250,000 м.кв ашигтай талбай үйлдвэрлэх хүчин чадалтай байшин үйлдвэрлэх комбинатыг Хөгжлийн банкны зээл болон хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтаар ашиглалтад оруулаад байна. Тус үйлдвэр нь улирал харгалзахгүй үйл ажиллагаа явуулах бөгөөд барилгын материалын импортын хэмжээг бууруулах, шинээр 300 хүний байнгын ажлын байр бий болох боломж бүрдэнэ.

2. Уул уурхайн бус салбарын экспортын орлогыг нэмэгдүүлэх, импортыг орлох бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, эдийн засгийг төрөлжүүлэх хүрээнд:

2.1. Хүнс, хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг эрчимжүүлж, гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний хэрэгцээг дотоодын үйлдвэрлэлээр хангаж, хүнсний импортын хэмжээг бууруулж, иргэдийн эрүүл, баталгаат хүнс хэрэглэх нөхцөлийг бүрдүүлэхээр ажиллаж байна. Сүүний импортын хэмжээг эрс бууруулах, сүү, сүүн бүтээгдэхүүний дотоодын хэрэгцээг дотоодын үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх замаар бүрэн хангах зорилтын хүрээнд хоногт 1.5 тонн шингэн сүү хүлээн авах хүчин чадалтай хуурай сүүний үйлдвэрийг Хөвсгөл аймгийн Их-Уул суманд 2017 оны 6 дугаар сарын 24-ний өдөр ашиглалтад оруулснаар, үйл ажиллагаа нь жигдэрч, хэвийн ажиллаж байна. Мөн дараагийн ээлжийн үйлдвэрүүдийг Хэнтий аймгийн Баянхутаг, Сэлэнгэ аймгийн Ерөө, Дорнод аймгийн Баян-Уул, Баян-Дун, Дундговь аймгийн Өлзийт, Говь-Алтай аймгийн Эрдэнэ, Баянхонгор аймгийн Бууцагаан, Өвөрхангай аймгийн Богд, Сүхбаатар аймгийн Эрдэнэцагаан, Булган аймгийн Хутаг-Өндөр, Дархан-Уул аймгийн Шарын гол сумуудад суурилуулахаар төлөвлөж байгаа бөгөөд барилгын ажлыг бүрэн дуусгаад байна.

Манай улсын хуурай сүүний жилийн импорт 4,100 тонн байгаагаас ойрын хугацаанд хуурай сүүний үйлдвэрүүдийг ашиглалтад оруулснаар импортын хэмжээг 1,000-аад тонноор бууруулах боломжтой болж, шинээр 250 хүний байнгын ажлын байр бий болохоор байна. Цаашид дунд, урт хугацаанд хуурай сүүний импортын хэмжээг дотоодын үйлдвэрлэлээр хангах зорилтыг тавин ажиллаж байна. Мөн шинэ ургацын хүнсний ногооны тариалалт, ургацын хэмжээг нэмэгдүүлэх замаар импортын хэмжээг бууруулах бодлого баримталж байна. 2017 оны улсын төсвийн тодотголоор 6.9 га талбай бүхий нийт 720 ширхэг хүлэмжийг 4 жилийн хугацаатайгаар аймаг, нийслэлийн ногоочдод олгох төсөв батлагдсан. Нийт өртөг нь 1.65 тэрбум төгрөг бөгөөд ингэснээр одоогийн хүлэмжийн ногооны 5,400 тонн хүчин чадлын хэмжээ 1,000 гаруй тонноор нэмэгдэх боломж бүрдэх юм. Мөн 2018 оны төсөвт 1.98 тэрбум төгрөгийг хүлэмж барихад тусгасан бөгөөд тус онд 800 ширхэг хүлэмжийг 330 суманд олгосноор хүлэмжийн ногооны хүчин чадал 1,100 тонноор нэмэгдэхээр тооцоолсон. Одоогоор манай улс нийт хүлэмжийн ногооны хэрэглээнийхээ 10-аад хувийг дотоодоос хангаж байгаа бол 2019 онд одоогийн хүчин чадлыг 40 хувиар нэмэгдүүлж, нийт хэрэглээний 14 хувийг дотоодоос хангах боломж бүрдэх юм. Цаашид дунд, урт хугацаандаа шинэ ургацын нарийн ногооны импортыг бүрэн бууруулж, дотоодын хэрэгцээг хангахаар төлөвлөж байна. Түүнчлэн, Засгийн газар "Үйлдвэржилт 21:100" үндэсний хөтөлбөрийг баталж, орон нутгийн онцлог, нөөцөд суурилан дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлж, зах зээлийн эрэлт хэрэгцээнд нийцсэн, нэмүү өртөг шингэсэн, олон улсын чанар, стандартын шаардлага хангасан, өрсөлдөх

чадвартай бүтээгдэхүүний тогтвортой үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, гадаад, дотоод худалдааны эргэлт, эдийн засгийн өсөлтийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн импортыг орлох, экспортын чиг баримжаатай 100 үйлдвэрийг 21 аймагт байгуулах зорилт тавин ажиллаж байна. Уг хөтөлбөрийн хүрээнд 21 аймагт шинээр 100 үйлдвэр байгуулагдах бөгөөд 32 хувь нь хөнгөн үйлдвэр, 39 хувь нь хүнсний үйлдвэр, 29 хувь нь бусад салбарт хамаарч байна.

2.2. Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүний экспортыг нэмэгдүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд мах, махан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн төсөл хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хүрээнд БНХАУ-ын Засгийн газраас олгох 1 тэрбум ам.долларын хөнгөлөлттэй зээлийн хөрөнгөөр "Махны үйлдвэр, хорио цээрийн бүс бүхий цогцолбор байгууламж барих, технологийн шинэчлэл хийх төсөл"-ийг хэрэгжүүлэхээр ажиллаж байна. Тус зээлийн хөрөнгөөр мал төхөөрөх, мах боловсруулах үйлдвэрүүдэд техник технологийн шинэчлэл хийх, олон улсын стандартын шаардлагад нийцсэн, өдөрт 150 бод, 1000 бог мал төхөөрөх, өдөрт 20 тн махыг дулааны аргаар боловсруулах хүчин чадалтай үйлдвэрийг 4 байршилд бүсчлэн байгуулснаар махны экспортыг нэмэгдүүлэх боломжтой болно. Улсын төсвийн 2.8 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар өдөрт 1,000 толгой бог, 200 толгой бод төхөөрөх хүчин чадалтай, 1,000 тонны багтаамжийн хөргүүртэй орон нутгийн өмчит "Өв мийт продактс" ХХК-ийг 2017 онд Өвөрхангай аймагт байгуулсан. Үйлдвэр хэвийн ажиллагаанд орсноор шинээр 16-18, гэрээт 35 ажлын байр бий болно.

Мөн мах, махан бүтээгдэхүүний экспортыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр арга хэмжээ авч ажиллаж байна. Тухайлбал, адууны махны экспорт 26.1 мянган тоннд хүрч үнийн дүнгээр нийт 44.5 сая ам.долларын орлого болж орлогын хэмжээ өмнөх оноос 3 дахин нэмэгдсэн бол хонь, ямааны махны экспорт 2.6 мянган тонн болж үнийн дүнгээр 8.3 сая ам.долларын орлого орж өмнөх оноос 22.8 дахин нэмэгдсэн байна. Цаашид махны чиглэлийн үйлдвэрүүдийг ашиглалтад оруулснаар, мах, махан бүтээгдэхүүний экспорт эрчимтэй өсөхөөр байна.

Түүнчлэн, ноос, ноолууран бүтээгдэхүүний экспортын орлогыг нэмэгдүүлэх зорилтыг хангах бодлогын хүрээнд Засгийн газар "Ноолуур" хөтөлбөрийг баталсан. Хөтөлбөрийг 2018-2020 онд хэрэгжүүлж, ноолуурын түүхий эдийн экспортыг бууруулан эцсийн бүтээгдэхүүний экспортыг нэмэгдүүлнэ. Хөтөлбөрийн хүрээнд угаасан ноолуурын экспорт 2021 онд 2600 тонн болж 2017 онтой харьцуулахад 2 дахин буурах бол харин самнасан ноолуурын экспорт 1500 тоннд хүрч 2.7 дахин, сүлжмэл бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл 2200 мянган ширхэгт хүрч 2.4 дахин нэмэгдэж, шинээр 3500 ажлын байр бий болохоор байна. Засгийн газраас сүлжмэл бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг дэмжиж ажилласны үр дүнд сүлжмэл бүтээгдэхүүний экспортын хэмжээ ихээхэн нэмэгдээд байна. Тухайлбал, сүлжмэл пальтоны экспорт 2017 онд 49.5 мянган ширхэгт хүрч өмнөх оноос 1.7 дахин нэмэгдсэн бол тус бүтээгдэхүүний экспортын орлогын хэмжээ 5.9 сая ам.долларт хүрч өмнөх оноос 2.4 дахин нэмэгдсэн байна. Мөн сүлжмэл цамц бүтээгдэхүүний экспорт 2017 онд 274.6 мянган ширхэгт хүрч өмнөх оноос 27 хувиар нэмэгдсэн бол тус бүтээгдэхүүний экспортын орлого 12.7 сая ам.долларт хүрч өмнөх оноос 21.9 хувиар өссөн байна. Цаашид сүлжмэл бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг тогтмол дэмжсэнээр эдгээр бүтээгдэхүүний экспортын орлого нэмэгдэх төлөвтэй байна.

2.3. Мөн иргэний нисэхийн үйлчилгээнд дэвшилтэт техник, технологийг нэвтрүүлж, дамжин өнгөрөх нислэгийн тоог нэмэгдүүлж, навигацийн орлогын өсөлтийг хангаж байна. Энэ хүрээнд хөрш хоёр оронтой өгөгдөл дамжуулах сүлжээ байгуулах системийн техникийн холболтыг хийж, навигац бүхий замуудыг шинэчлэн тогтоосны үр дүнд манай улсын агаарын зайгаар 2017 онд нийт өнгөрөлтийн 110,953 нислэг, 7,910 олон улсын буулт, хөөрөлт үйлдэж өнгөрөлтийн нислэгийн тоо өмнөх оноос 11.8 хувиар, олон улсын буулт, хөөрөлт өмнөх оноос

18 хувиар тус тус өссөн үзүүлэлтэй байна. Агаарын орон зайг ашиглах арга хэмжээг эрчимтэй авч, хэрэгжүүлснээр дамжин өнгөрөх нислэгийн навигацийн орлого 2017 оны урьдчилсан гүйцэтгэлээр 147.6 тэрбум төгрөг болж, өмнөх оноос 27.4 хувиар өсөөд байна. Цаашид өнгөрөлтийн тоо, хөөрөх, буурах онгоцны тоог нэмэгдүүлэх замаар агаарын тээврийн салбараас орох орлогын хэмжээг нэмэгдүүлэх чиглэлээр ажиллаж байна.

"Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030"-ын хүрээнд 2020 он хүртэлх эхний үе шатны зорилтыг хэрэгжүүлэх "Гурван тулгуурт хөгжлийн бодлого"-ыг Засгийн газар баталсан. Уг бодлогын хүрээнд:

- Иргэдээ эрүүл, аюулгүй хүнсээр бүрэн хангаж, улмаар хөрш орнуудын эрчимтэй нэмэгдэж байгаа дундаж болон чинээлэг иргэдийн эрүүл хүнсний эрэлтэд нийцүүлэн хөдөө аж ахуй, хүнсний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, ХҮНС ЭКСПОРТЛОГЧ УЛС болох;
- Экспортын тасралтгүй, найдвартай үйл ажиллагааг хангах зөөлөн болон хатуу дэд бүтцийг хөгжүүлэх;
- Орчин үеийн мэдээллийн технологи, тээвэр, логистикийн дэд бүтэц, кластерыг хөгжүүлж, Аж үйлдвэржилтийн 4-р хувьсгалыг эхлүүлэх;
- Баялаг бүтээгчдийг дэмжих багц бодлого, хуулийн төслийг боловсруулан бизнесийн орчныг таатай болгох;
- Татвар, нийгмийн даатгал, авлига, хүнд суртал, тэгш бус харилцааг зохицуулах төр болон хувийн хэвшлийн зөвлөлдөх механизмыг бүрдүүлэх зэрэг 27 зорилтыг хэрэгжүүлэх болно.

Эдийн засгийг төрөлжүүлж, олон тулгууртай болгох зорилтыг хэрэгжүүлэх хүрээнд Монгол Улсын хөрөнгө оруулалтын бодлогыг шинэчлэх ажлыг эхлүүлж, Монгол Улсын хөрөнгө оруулалтын шинэтгэлийн зураглал /Investment Refort Mapping/-ыг гаргаж байна. Монгол Улсад орж байгаа гадаадын шууд хөрөнгө оруулалтын 70 гаруй хувь нь уул уурхайн салбарт дангаар хийгддэг бөгөөд хөрөнгө оруулалтын шинэчилсэн бодлого, таатай орчныг бүрдүүлснээр хөрөнгө оруулалт хийгдэх салбаруудыг төрөлжүүлж, уул уурхайн бус салбарт гадаадын шууд хөрөнгө оруулалтыг татах боломж бүрдэх юм.

Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлалыг хэрэгжүүлэх ажлыг удирдан зохион байгуулах, тогтоолын хэрэгжилтийг хангах хүрээнд урт хугацааны зорилтуудыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэхэд түлхүү анхаарч, салбарын бодлогын уялдаа холбоог хангах, шаардлагатай арга хэмжээг тодорхойлох шаардлага үүсээд байгаа билээ. Иймд Үндэсний хөгжлийн газарт "Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал 2030", Дэлхийн тогтвортой хөгжлийн зорилтуудтай уялдуулан хангахад чиглэсэн дунд хугацааны хөгжлийн цогц төлөвлөгөө боловсруулах ажлыг эхлүүлээд байна.

Дэлхийн тогтвортой хөгжлийн зорилтууд болон "Тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал 2030"-ийг хэрэгжүүлэх салбарын уялдаа холбоог хангасан дунд хугацааны төлөвлөгөөг боловсруулах зорилгоор эдийн засгийн бүтээмжийн голлох салбаруудын тэргүүлэх зорилтуудыг тодорхойлох ажил хийгдэж байгаа бөгөөд эхний ээлжид мал аж ахуй, газар тариалан, уул уурхай, хүнд үйлдвэрлэл, аялал жуулчлал, хөнгөн үйлдвэрлэлийн салбарын зорилтуудыг холбогдох яам, агентлаг, төрийн бус байгууллага, мэргэжлийн холбоод, эрдэмтэн судлаачдын оролцоо, хамтын ажиллагаатайгаар тодорхойлон ажиллаж байна.

Цаашид дэд бүтэц, нийгэм, байгаль орчны салбаруудын тэргүүлэх зорилтуудыг тодорхойлох ажлыг хийхээр төлөвлөөд байна. Дээрх салбарын зорилтуудыг Үндэсний хөгжлийн газар дээр байгуулж байгаа Ерөнхий тэнцвэрийн (CCE) загварт оруулан тооцоолох бөгөөд бодлогын тэргүүлэх зорилтуудын хоорондоо уялдах байдал, гарах үр дүнд үндэслэн эдийн засгийн бүтцийг олон

тулгууртай болгохын тулд аль салбарыг төрөлжүүлж хөгжүүлэх шаардлагатай болохыг тодорхойлох юм.

Улсын төсвийн төлөвлөлтийг "Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030", "Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр" болон "Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2018 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл"-д тусгагдсан зорилтуудын хүрээнд төсвийн хөрөнгийн хязгаар, төсвийн тусгай шаардлагад нийцүүлэн боловсруулж Улсын Их Хурлаар батлан хэрэгжүүлж байна.

Улсын Их Хурлын 2017 оны 42 дугаар тогтоолоор баталсан Эдийн засаг, нийгмийг 2018 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн 18 бодлогын зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх 136 арга хэмжээний 99 нь "Тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030"-тай уялдсан бөгөөд хөрөнгө шаардлагатай 53 арга хэмжээ байгаагаас 39 нь 2018 оны улсын төсөвт туссан байна. Тухайлбал,

1. *Эдийн засгийн тогтвортой хөгжлийн хүрээнд:* Хөдөө аж ахуйн салбарын зорилтуудыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээнд 2018 оны улсын төсөвт 75.2 тэрбум төгрөг, эрдэс баялгийн салбарын зорилтуудад 16.7 тэрбум төгрөг, дэд бүтцийн салбарын зорилтуудад 66.8 тэрбум төгрөгийг батлан хэрэгжүүлж байна.

2. *Нийгмийн тогтвортой хөгжлийн хүрээнд:* Хүртээмжтэй өсөлт ба нийгмийн тэгш байдлын зорилтуудыг хэрэгжүүлэх хүрээнд 1,915.7 тэрбум төгрөг, эрүүл мэндийн чанартай, хүртээмжтэй тогтолцоог хөгжүүлэх зорилтын хүрээнд 92.7 тэрбум төгрөг, мэдлэгт суурилсан нийгэм ба ур чадвар бүхий Монгол хүн зорилтын хүрээнд 1180.2 тэрбум /1,041.9 тэрбум төгрөгийн урсгал зардал/ төгрөгийг 2018 оны улсын төсөвт тусган хэрэгжүүлж байна.

3. *Байгаль орчны тогтвортой хөгжлийн хүрээнд:* Усны нөөцийн нэгдсэн менежментийн зорилтын хүрээнд 1.1 тэрбум төгрөг, экосистемийн тэнцвэрт байдлын зорилтын хүрээнд 17.2 тэрбум төгрөгийг 2018 оны улсын төсөвт тусган батлуулж хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Асуулт 2. *Сүүлийн 2 жилийн хугацаанд Монгол Улсын Засгийн газраас баталсан үндэсний хэмжээний болон салбарын, салбар дундын хөгжлийн бодлого, хөтөлбөрүүд Монгол Улсын хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хуулийн дагуу хийгдсэн эсэх, мөн "Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030"-тай хэрхэн нийцсэн эсэх талаар.*

Хариулт. Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хууль батлагдсанаас хойш 2 жил гаруй хугацаанд салбарын яамдаас боловсруулсан төрөөс баримтлах 4 бодлого, үндэсний хөтөлбөрийн 27 төслийг хууль, журмын дагуу Сангийн яам хянаж, "Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030" болон бусад дунд хугацааны бодлогын баримт бичигтэй уялдуулан Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцэн, баталж хэрэгжүүлж байна.

Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хуулийн 10.3-т "... үндэсний хөтөлбөрийг төрийн захиргааны төв байгууллага өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд боловсруулан санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас зөвшөөрөл авч Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлж, батлуулна." гэж, мөн хуулийн 17.2-т "Төрийн захиргааны төв байгууллагын боловсруулсан хөгжлийн бодлогын баримт бичгийн төсөл нь урт болон дунд хугацааны бодлогын баримт бичигтэй нийцэж байгаа эсэх, түүнд тусгагдсан төсөв, санхүүгийн тооцоолол, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага хянаж, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэх, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх зөвшөөрөл олгоно." гэж заасны дагуу салбарын дунд, богино хугацаанд хэрэгжүүлэх хөгжлийн бодлогын баримт бичгийн төслийг Засгийн газрын 2016 оны 249 дүгээр тогтоолоор батлагдсан

“Хөгжлийн бодлогын баримт бичиг боловсруулах нийтлэг журам”-ын дагуу “Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030” болон бусад дунд хугацааны бодлогын баримт бичигтэй уялдсан байдлыг Сангийн яам хянаж, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэх зөвшөөрлийг олгож байна.

Түүнчлэн, бодлогын баримт бичиг нь урт хугацааны бодлогын баримт бичгийн зорилтуудтай уялдаж, тэдгээрийн хэрэгжилтэд үзүүлэх нөлөөг үнэлэх нэгдсэн аргачлалыг бодлого төлөвлөгчдөд зориулан Үндэсний хөгжлийн газраас боловсруулсан. Энэхүү аргачлалыг бодлого төлөвлөлтөд нэвтрүүлснээр шинээр боловсруулж байгаа хөгжлийн бодлогын баримт бичгүүдийг урт хугацааны бодлогын баримт бичгүүдтэй уялдуулан Монгол Улс дунд хугацааны бодлогоор дамжуулан урт хугацаанд дэвшүүлсэн зорилтод хүрэхэд чухал түлхэц болох юм.

Улсын Их Хурлын 2016 оны 70 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2017 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл”-ийн 17 бодлогын зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх 118 арга хэмжээний 95, Улсын Их Хурлын 2017 оны 42 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2018 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл”-ийн 18 бодлогын зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх 136 арга хэмжээний 99, мөн Улсын Их Хурлын 2018 оны 37 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2019 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл”-ийн нийт 20 бодлогын зорилтын 135 арга хэмжээний 80 нь тус тус “Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030”-тай уялдсан байна.

Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хорооны 2016 оны 12 дугаар сарын 27-ны өдрийн 24 дүгээр хуралдаанаас Үндэсний хөгжлийн газарт Улсын Их Хурлын 2015 оны 105 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх чиглэл өгсний дагуу Үндэсний хөгжлийн газраас хөгжлийн урт хугацааны бодлогын зорилтуудтай өнөөгийн хэрэгжиж байгаа бодлогын баримт бичгүүд нийцэж байгаа байдалд үнэлгээ хийх, шаардлагатай тохиолдолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, цуцлах гэх зэрэг арга хэмжээг авахын тулд тус газраас Швед Улсын Стокгольмын Байгаль орчны хүрээлэнгээс боловсруулж, Ази номхон далайн орнуудад ашиглагдаж буй бодлогын уялдааг хангах аргачлалд тулгуурлан өөрийн орны онцлогт тохирсон зохих аргачлалыг боловсруулж, түүнд үндэслэн Засгийн газрын 2016 оны 249 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Хөгжлийн бодлогын баримт бичиг боловсруулах нийтлэг журам”-д холбогдох өөрчлөлт оруулахаар ажиллаж байна.

“Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө”-ний хавсралтаар “Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 онд шинээр боловсруулах болон үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх үндэсний хөтөлбөрийн жагсаалтыг баталж хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Асуулт 3. Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлалын хэрэгжилтийн байдалд хоёр жил тутам хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх үүрэг бүхий байнгын бүтэц, тогтолцоо бий болсон эсэх, байгаа бол хаана, хэрхэн ажиллаж байгаа талаар.

Хариулт. “Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030 батлах тухай” Улсын Их Хурлын 2016 оны 19 дүгээр тогтоолын 2 дахь хэсгийн 3 дахь заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Улсын Их Хурлын 2016 оны 12 дугаар тогтоолоор Монгол Улсын Ерөнхий сайдын эрхлэх асуудлын хүрээнд Засгийн газрын тохируулагч агентлаг-Үндэсний хөгжлийн газрыг байгуулсан бөгөөд тус газар нь Засгийн газрын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсэгт заасан улсын хөгжлийн цогц бодлогын асуудлыг хариуцан ажиллаж байна.

Мөн Засгийн газрын бүх яам, орон нутгийн Тамгын газруудын бүтцэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний асуудал хариуцсан газар, хэлтэс байгуулагдан

Засгийн газрын 2017 оны 89 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт болон захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам”-ыг мөрдөн ажиллаж байна.

Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хуулийн 7.5-д “Төрийн захиргааны төв байгууллага өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд Монгол Улсын хөгжлийн үзэл баримтлалын хэрэгжилтийн явцад хоёр жил тутам хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, тайланг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ.” гэж, мөн хуулийн 7.6-д “Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага энэ хуулийн 7.5-д заасан тайланг нэгтгэн боловсруулж, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлнэ.” гэж заасан.

Засгийн газрын 2017 оны 89 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт болон захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам”-ын хавсралт 1-д заасан “Бодлогын баримт бичиг, хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийн хэрэгжилт, байгууллагын үйл ажиллагааг тайлагнах хугацаа”-ны дагуу төрийн захиргааны төв байгууллага нь өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд “Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030”-ын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний тайланг 2018 оны 9 дүгээр сарын 1-ний өдрийн дотор санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлж, санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага 2018 оны 10 дугаар сарын 1-ний өдрийн дотор Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газарт ирүүлж, 2018 оны 12 дугаар сард Улсын Их Хуралд танилцуулахаар ажиллаж байгаа болно.